

Haber-DİTİB ile Ankara arasındaki mali bağ kesilebilir mi?

Alman hükümeti Müslüman derneklerine yurt dışından mali desteğin kesilmesini istiyor. Paranın nereden karşılanacağı sorusuna somut yanıt verebilirse yok. Uzmanlar bu talebin hukuki dayanağının olmadığı görüşünde.

30 Kasım 2018 tarihli haber:

<https://www.dw.com/tr/ditib-ile-ankara-aras%C4%B1ndaki-mali-ba%C4%9F-kesilebilir-mi/a-46527070>

Alman hükümeti ülkedeki Müslüman derneklerinin ve bunlara bağlı camilerin yurt dışından aldığı finansal desteğin kesilmesini ve böylelikle yurt dışından gelebilecek etkilerin önlenmesini istiyor. Almanya İçişleri Bakanı Horst Seehofer'in Alman İslam Konferansı'nın dördüncü döneminin açılış toplantısında bu isteği açıkça ifade etmesi önemli bir soruyu gündeme getirdi: Müslüman derneklerinin yurt dışından aldığı maddi destek kesilirse, bu derneklere bağlı camiler ve imamların finansmanı nasıl sağlanacak? Ancak bu soruya ne siyasetçiler ne de Müslüman derneklerinin temsilcileri kesin bir yanıt verebiliyor.

Almanya'daki en büyük Müslüman örgütü olan Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB), Türkiye ile maddi bağlarını kesmesi istenen kuruluşların başında geliyor. DİTİB, bünyesindeki yaklaşık 900 cami için gereken mali desteği Türkiye'den alıyor. Bu camilerde görev yapmak için Türkiye'den gönderilen imamların maaşları da Ankara tarafından ödeniyor.

"Alman hükümetinin talebi yasal değil"

DİTİB Dış İlişkiler Sorumlusu Zekeriya Altuğ, DW Türkçe'ye yaptığı açıklamada "Biz de Almanya'da kendi imkanlarımızla finansman sağlamayı çok arzu ederiz" diyor. Ancak bu para kaynağının nasıl yaratılabileceği konusunda somut bir önerileri yok. "Almanya'da görev yapan imamların yaklaşık 30-35 yıldır Türkiye tarafından finanse edilmesi Almanya'da sadece tolere edilmedi, arzu edildi" şeklinde konuşan Altuğ, Alman hükümetinin yurtdışı kaynağının kesilmesi talebinin yasal olmadığına işaret etti. Altuğ, "Alman anayasası hükümetin böyle bir talepte bulunmasını yasaklıyor. Müslüman kuruluşlar, Almanya'da kendi yapılarını, nasıl finanse edileceklerini kendileri belirleyebilirler" dedi.

Frankfurt'taki Bilim ve Toplumda İslam Akademisi'nin yöneticisi Jan Felix Engelhardt'a göre Altuğ'un tespiti doğru. DW Türkçe'ye konuşan Engelhardt, "Alman devletinin, faaliyetlerini anayasal çerçevede yürüttüğü sürece dini bir kuruluşa karışmaya hakkı olmadığına" dikkat çekerek dini cemaatlerin finansmanlarını nasıl sağlayacaklarına kendilerinin karar verdiğinin altını çizdi. Engelhardt, Almanya'da Katolik kilisesinin de Roma'dan (Vatikan'dan) para aldığına işaret ederek Alman devletinin buna müdahale etmemesini örnek gösterdi.

Bağışlar ve üyelik aidatları

Kuzey Ren-Vestfalya eyaletinin Uyum Bakanlığı Müsteşarı Serap Güler ise DİTİB'in bazı yöneticilerinin Ankara'dan gönderilmesini, imamların maaşlarının Ankara tarafından ödenmesini eleştiriyor. Hristiyan Demokrat Birlik (CDU) üyesi Güler, Almanya'daki Müslüman derneklerinin "bağışlarla" gereken finansmanı karşılayabileceği görüşünde. Güler, DW Türkçe'ye verdiği demeçte, "Almanya'daki camilerin yüzde 99'u Türkiye'den bir kuruş alınmadan, burada yaşayan Müslüman cemaatin bağışları ile yapılıyor. Burada yaşayan

cemaat bir tarafta cami kurabiliyorsa, diğerk tarafta imamların maaşını da ödeme imkanına sahip olacağını düşünüyorum” dedi.

Yaklaşık 300 camisi bulunan Almanya Müslümanlar Merkez Konseyi'nin Başkanı Aiman Mazyek de camilerin “iç kaynaklarla” finanse edilmesi gerektiği görüşünü destekliyor. Mazyek, camilerin kendi finansal kaynaklarını üretebilecek hâle getirilmesi gerektiğini, bunun da bağışlarla veya vakıflarla sağlanabileceğini söyledi.

Bilim ve Toplumda İslam Akademisi'nden Jan Felix Engelhardt ise, toplanan bağış ve üyelik aidatlarının finansman yaratmak için başvuru olan yöntemlerden biri olduğunu belirterek, ancak bunun camilerin giderlerinin karşılanması ve imamların maaşlarının ödenmesi için çoğu zaman yetersiz kalabileceğine dikkat çekti.

Müslüman derneklerinin kurumsal olarak tanınması

Müslüman derneklerinin finansal kaynak sağlaması için tartışılan konulardan biri dini cemaat olarak kamu hukukuna bağlı tüzel kişi olarak tanınmaları. Almanya'da 10 yılı aşkın süredir tartışılan bu konuda, Müslüman dernekleri ve siyasiler suçlu birbirlerine atıyorlar. CDU'lu Serap Güler, Müslümanların kiliselerle eşit düzeye gelecek şekilde kurumsal düzeyde tanınması için Müslüman derneklerinin finansal açıdan yurt dışına bağımlı olmaması gerektiğini belirterek, "ancak hiçbir derneğin bunu kabul etmediğini" söyledi.

DİTİB Dış İlişkiler Sorumlusu Zekeriya Altuğ ise bazı eyaletlerde dini cemaat olarak tanınmaları için gerekli adımların atılmasına rağmen bunun gerçekleşmediğini hatırlattı. Altuğ, “toplumun buna hazır olmadığını, toplum hazır olmayınca da siyasetçilerin buna cesaret edemediğini” savundu.

İslam alanında uzman olan Jan Felix Engelhardt, bu konuda her iki tarafın da payı olduğuna işaret ediyor. Müslüman derneklerinin üye sayısı, mali kaynaklar gibi konularda Alman devletinin talep ettiği şekilde şeffaf olamadığını belirten Engelhardt, diğerk yandan siyasilerin de kurumsal tanıma konusunda yeterince istekli davranmadığına ve Müslüman kuruluşlara gereken güveni göstermediğine dikkat çekti.

Cami vergisi

Ancak Müslüman derneklerinin kurumsal olarak tanınması, kiliselerde olduğu gibi Müslümanlardan vergi alınmasını mümkün kılacak. Almanya Müslümanlar Merkez Konseyi “cami vergisi” olarak gündeme getirilen bu vergiye sıcak bakıyor.

Ancak DİTİB'ten Zekeriya Altuğ, “cami vergisinin insanları camiden kopartacağı” görüşünde. Altuğ, “Bizler cemaat üyeleri ile gönül bağı ile ilişki kurarak, üyelik aidatı veya bağışların nereye gittiğini yerinde tespit edilebilir modellerle çalışıyoruz. Cami vergisi İslam'ın daha önce tanımadığı bir model. Ben başarılı olacağından doğrusu şüpheliyim” diyen Altuğ, bunun “dışarıdan dayatılan” bir konu olduğunu dile getirdi.

İçişleri Bakanı Horst Seehofer İslam Konferansında, yurtdışı kaynakların kesilmesi talebini yineledi.

İçişleri Bakanı Horst Seehofer İslam Konferansında, yurtdışı kaynakların kesilmesi talebini yineledi.

Devlet desteği mümkün mü?

Müslüman derneklerinin finansmanı konusunda tartışılan konulardan biri de devletin mali destek sağlayıp sağlayamayacağı. Jan Felix Engelhardt, “dini tarafsızlığı” bulunan bir devlet için bunun sorun olduğuna dikkat çekiyor. Almanya’da devletin dini cemaatlerin kurumsal yapısına ve içeriğine müdahalede bulunma hakkı olmadığını vurgulayan Engelhardt, “devlet doğrudan camilerin veya imamların finansmanını karşılayamaz” dedi.

Yurtdışı kaynaklarının kesilmesini isteyen Almanya İçişleri Bakanı Seehofer de, devletin dini cemaatlere parasal destek sağlamasının zor olduğunu, özellikle de imamların finansmanın mümkün olmadığını kabul ediyor. İçişleri Bakanı, cami derneklerindeki uyum projeleri için ise kaynakları artırma sözü verdi. Almanya'daki cami dernekleri, sadece göçmenlere ve mültecilere yönelik uyum projelerinde federal hükümet ve eyaletler düzeyinde finansal destek alabiliyor.

<https://www.dw.com/tr/ditib-ile-ankara-aras%C4%B1ndaki-mali-ba%C4%9F-kesilebilir-mi/a-46527070>